

2017

M. A. 1st Semester

SANSKRIT

PAPER-102

Subject Code-12

Full Marks : 40

Time : 2 Hours

The figures in the right hand margin indicate full marks.

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

प्रश्नानां सर्वेषामुत्तरं संस्कृतेनैव प्रदेयम् —

1. मन्त्रभागस्य प्रामाण्यं पूर्वोत्तरपक्षपुरस्सरं सायणदिशा प्रतिपाद्यताम् । 10

अथवा

वेदस्य पौरुषेयत्वम् अपौरुषेयत्वं वेति सायणोक्तादिशा विचार्यताम् ।

2. उपनिषत्पदार्थं निरूप्य, उपनिषदां नामानि विलिख्य, केनोपनिषदः परिचयः प्रदीयताम् । 10

अथवा

अधस्तनेषु मन्त्रेषु कयोश्चिद् द्वयोः सप्रसङ्गं व्याख्या कार्या — 5×2

- i) न तत्र चक्षुर्गच्छति न वाग् गच्छति नो मनः।
न विद्मो न विजानीमो यथैतदनुशिष्यात् ॥
- ii) यदि मन्यसे सुवेदेति दधमेवापि नूनं त्वं वेत्थ —
यदस्य त्वं यदस्य देवेष्वथ नु मीमांस्यमेव ते मन्ये विदितम् ॥
- iii) प्रतिबोधविदितं मतममृतत्वं हि विन्दते ।
आत्मना विन्दते वीर्यं विद्यया विन्दतेऽमृतम् ॥

3. अधस्तनेषु निरुक्तसन्दर्भेषु द्वितयं यास्काचार्यरीत्या व्याख्यायताम्— 7×2

- i) ते निगन्तव एव सन्तो निगमनात् निघण्टव उच्यन्ते ।
- ii) भावप्रधानमाख्यातम्, सत्त्वप्रधानानि नामानि ।
- iii) पङ्भावविकारा भवन्तीति वार्षायणिः ।
- iv) अथ निपाता उच्चावचेष्वर्थेषु निपतन्ति ।

4. अधोनिर्दिष्टेषु कस्यापि पदत्रयस्य निर्वचनं करणीयम् — 2×3

- a) वाक्, b) नदी, c) वीरः, d) अश्वः, e) आचार्यः ।

—o—